
Heldring en zijn navolg(st)ers zal hen niet schaden. Het pionierswerk dat zij in Zetten hebben verricht is zo sterk dat het de toets der kritiek best kan doorstaan, het zal er zelfs meer glans door krijgen. Ik wijs slechts op het bewonderende verslag dat P. Hofstede de Groot – toch bepaald niet in alle opzichten een medestander van Heldring – na zijn bezoek aan Steenbeek in *Waarheid in Liefde* (1850, 157-171) heeft gepubliceerd. –

¶ Joep van Gennip en Marie-Antoinette Th. Willemsen (red.), *Het geloof dat inzicht zoekt. Religieuzen en de wetenschap*, Hilversum (Verloren) 2010 = *Metamorfosen: Studies in religieuze geschiedenis* IX. 228 pp.; €23,00. isbn 978 90 8704 181 6.

¶ J.Y.H.A. Jacobs

Deze bundel vormt de neerslag van het negende zogenoemde Echo-colloquium dat op 12 december 2008 plaatsvond in het Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven in Sint Agatha. De Stichting Echo stelt zich ten doel het onderzoek te bevorderen naar de geschiedenis van het georganiseerde religieuze leven van vrouwen en mannen in Nederland vanaf omstreeks 1800. Daartoe organiseert zij sinds 1996 eens in de twee jaar een colloquium. Van elk van deze studiebijeenkomsten is inmiddels verslag gedaan in een aantrekkelijk ogende publicatie. Te betreuren valt dat tot nog toe slechts één van deze publicaties (te weten *Steun en toeverlaat. Historische aspecten van geestelijke begeleiding* onder redactie van Marit Monteiro e.a.) in dit tijdschrift werd besproken (zie *DNK* nr. 53, p. 74). Dat is daarom zo spijtig omdat het vaak om thema's handelt, die ook vanuit een protestants perspectief aan de orde kunnen worden gesteld, ook al behoeft dat niet altijd in de Echo-bundels te gebeuren. Dat geldt bijvoorbeeld voor onderwerpen als 'ideaal en praktijk van missie in historisch perspectief' (deel II) en 'clericale identiteit in verandering' (deel VII), waarbij gemakkelijk een vergelijking gemaakt zou kunnen worden met ideaal en praktijk van de zending en de identiteit van de dominee. Zo'n comparatieve benadering is ook mogelijk bij het thema van de voorliggende bundel, te weten het actuele spanningsveld tussen geloof, kerk en wetenschap dat hier betrokken wordt op de studieuze activiteiten van een aantal orden en congregaties

van vooral priesterreligieuzen. Daarbij gaat het om de dominicanen, de minderbroeders-franciscanen, de jezuïeten en de missionarissen van Steyl. Waarom juist voor priesterreligieuzen uit deze instituten werd gekozen, wordt uit de inhoud van de verschillende opstellen wel duidelijk. De wetenschapsgebieden die ter sprake komen bestrijken uiteraard het brede veld van theologie en filosofie, maar ook de geschiedschrijving en historiografie, de exacte wetenschappen en meer in het bijzonder de sterrenkunde en de wiskunde, de missiewetenschap en de (culturele) antropologie alsmede de godsdienstsociologie. Richtvraag daarbij is steeds: welke rol hebben vertegenwoordigers van genoemde instituten op deze kennisgebieden gespeeld? Van de in totaal twaalf bijdragen hebben er twee een gezien het thema wat afwijkend karakter. Zo wijdt Jan Brabers enkele boeiende 'kwantitatieve bespiegelingen' aan de priesterhoogleraren die tussen 1923 (het stichtingsjaar van de Katholieke Universiteit Nijmegen) en 1998 aan die universiteit waren verbonden. Dat waren er in totaal 88: 28 seculieren of wereldheren en 60 regulieren of paters die afkomstig waren uit 16 verschillende orden en congregaties. Gezien het doel van de bundel zou het aardig geweest zijn, wanneer Brabers iets meer aandacht had geschonken aan juist die patershoogleraren. Zo merkt hij weliswaar op dat de franciscanen en karmelieten eerder genegen waren ordegenoten voor een professoraat in Nijmegen beschikbaar te stellen dan jezuïeten, dominicanen en redemptoristen (p. 169), maar waarom dat zo was blijft onbesproken. Bovendien blijken er bij de benoeming van de franciscaan Didymus Beaufort tot buitengewoon hoogleraar volkenrecht in 1946 toch ook de nodige strubbelingen te zijn geweest, klaarblijkelijk ook van de kant van de orde (p. 171). Dat de hogere oversten van orden en congregaties in latere jaren sneller bereid waren leden af te staan voor een hoogleraarspost (p. 175) had volgens mij ook te maken met de status die dat voor hun instituut met zich mee bracht alsmede met het salaris dat de betreffende ordinarius binnenbracht. De tweede bijdrage die enigszins afwijkt van de overige is die van Marjet Derks. Onder het toepasselijke kopje 'De vergeten groep' geeft zij een heel precies overzicht van alle vrouwelijke religieuzen van actieve congregaties in Nederland, die tussen 1923 en 1961 aan de Katholieke Universiteit Nijmegen hebben gestudeerd en van al diegenen, die